

ТЕМА № 9: Розробка маршруту та підрахунок кошторису спортивно- оздоровчого походу

Після того, як встановлено мету походу й визначено склад туристичної групи, настає черговий етап підготовки – вибір і розроблення маршруту. Для виконання цієї роботи можна скористатися спеціальними путівниками, які мають довідки щодо рекомендованих маршрутів. На жаль, останнім часом таких довідників випускається обмаль, а користуватися старими не бажано, бо відбулися певні зміни на територіях, на яких проводилися походи, хоча їх можна взяти як основу.

У путівниках міститься вся необхідна інформація про маршрути, наводяться схеми окремих ділянок, можна легко вибрати собі той, який відповідає встановленій меті та складу групи. Не слід бентежитися з приводу того, що хтось уже проходив цей маршрут. Від цього він не став меншцікавим та небажаним.

Знайомство з наміченим районом походу починається з вивчення літератури, передусім, із спеціальної туристичної. Крім туристичної літератури, багато корисних і цікавих відомостей можна знайти в краєзнавчих довідниках загального призначення. Не слід ігнорувати і профільну, насамперед географічну літературу.

Під час збирання інформації про район подорожі починають поступово вимальовуватися декілька варіантів маршрутів, які доцільно обговорити на загальних зборах групи.

Після того, як район походу обрано, починається детальна розробка маршруту на карті. Робота з картами відіграє особливу роль у процесі підготовки до мандрівки. Шляхом розшифрування умовних знаків, за допомогою ретельного вимірювання відстані і визначення „нитки” маршруту, довжини окремих ділянок, маршруту походу туристи вивчають умови проходження місцевості.

Для цієї роботи доцільно користуватися картами і схемами з масштабом не менше як 1 кілометр в одному сантиметрі (М 1:100000). При такому масштабі точно можна визначити “тип” маршруту і довжину окремих ділянок і всього походу.

Складність маршруту залежить від туристичної та фізичної підготовленості учасників походу. Група повинна, передусім, розраховувати на свої сили, досвід, уміння. Тільки враховуючи всі ці компоненти, можна вводити в маршрут додаткові природні перешкоди, збільшувати протяжність маршруту. Побудова маршруту залежить від специфіки походу й конкретних умов

місцевості. Він може бути лінійним (наскрізним), лінійно-радіальним, кільцевим. Плануючи маршрут, група повинна враховувати поступове зростання кілометражу та складності природних перешкод у другій третині подорожі, оскільки вага рюкзаків ще велика, а учасники походу ще не адаптувалися до навантажень. На цю частину маршруту бажано залишати найскладніші ділянки.

Для зниження навантажень у походах, починаючи з другої-третьої категорії складності, рекомендується організовувати доставки частини продуктів або спорядження, поповнювати продукти в населених пунктах на маршруті. Планування маршруту бажано робити так, щоб він проходив такими природними шляхами: руслами річок, польовими та лісовими дорогами, перевалами, обладнаними переправами через річки тощо. Початковий та кінцевий пункти маршруту повинні знаходитися недалеко від населених пунктів, які мають регулярні транспортні зв'язки.

При плануванні маршруту слід враховувати рельєф та метеорологічні умови, які можуть бути несприятливими. Для безпеки учасників походу або у разі неможливості руху основними шляхами (розлив річок, несприятливі погодні умови тощо) складними ділянками основного маршруту планується запасний варіант, який не може бути складнішим за основний. На випадок хвороби одного з учасників бажано передбачити нескладні виходи до населених пунктів із будь-якої точки маршруту.

Маршрут розподіляється на окремі дні, вимірюються відстані денних переходів, визначаються орієнтовні місця ночівель, днювань, якщо потрібно

– проведення дослідницьких робіт, екскурсій, поповнення продуктів, розробляються запасні варіанти тощо. При визначенні відстані слід пам'ятати, що вимірювання по карті завжди виявляються меншими, ніж реальні на місцевості. Звичайно вимірювання, зроблені на карті, можна збільшувати на 10-15%. Відтак, зробивши виміри, слід скласти графік руху за схемою (табл. 9.1).

Таблиця 9.1

Схема складання графіка руху на маршруті

Дні у поході	Дата	Ділянка маршруту (від... до ~)	Протяжність (км)	Розрахунок часу проходження маршруту	Характеристика шляху, природні перешкоди, небезпечні ділянки
1		3	4	5	6

Після виконаних вимірів треба скласти графік руху. Необхідно накреслити маршрут на карті і відстань денних переходів, місця ночівель і днювань. Але слід пам'ятати, що схема не може замінити карту, вона є

наочною ілюстрацією до графіка руху. Йти в поході треба використовуючи карту. Якщо для окремих ділянок маршруту є карти спортивного орієнтування, то доцільно їх теж використовувати, особливо на початку маршруту чи при проходженні населених пунктів.

Графік руху не завжди треба деталізувати з точністю до дня. Цілком можливе планування ділянок, на подолання яких відводиться 2-3 дні. Взагалі, дотримання графіка не повинно бути самоціллю в поході. Це лише попередній план, в який упродовж походу додаються певні корективи. Те саме можна сказати про заплановані днювання, які треба проводити тоді, коли виникає необхідність.

Найчастіше потреба в першому днюванні виникає після 3-4 днів походу. Але призначати днювання після 3-4 днів походу треба залежно від стану туристів. У зв'язку з цим, більшість керівників, як правило, не вносять до графіка днювання, а просто резервують декілька днів на їх проведення. Звичайно, ці дні не можна плутати із запасними днями, які при розробленні маршруту передбачаються як резерв часу на випадок непередбачених умов.

Маршрут має бути безпечним і логічним. Штучне збільшення тих чи інших перешкод, ускладнення шляху не дадуть задоволення туристам і можуть призвести до травматизму.

Після того, як план походу розроблено повністю, розпочинають заповнювати маршрутні документи. Для некатегорійних походів заповнюється маршрутний лист, а для категорійних – маршрутна книжка. Додатково до маршрутно-кваліфікаційної комісії (МКК) подаються списки учасників походу, завірені лікарем, або медичні довідки на кожного члена групи. Іноді, за вимогою МКК, подаються схеми й карти маршруту, списки особистого та групового спорядження, раціон харчування, кошторис походу.

Складання кошторису походу.

Кожен туристсько-оздоровчий захід передбачає певні витрати. Навіть для одноденної подорожі необхідні кошти на такі витрати, як оплата проїзду та харчування. Як правило, складають

перелік витрат перед походом та визначають шляхи надходження коштів.

Кошторис походу – документ, у якому фіксуються всі розрахунки грошових внесків учасників та кошти, витрачені на похід.

Складання кошторису можна виконувати кількома способами:

– планують та розраховують усі витрати, додають їх і ділять суму на кількість учасників походу. Якщо частину коштів одержують від організацій та спонсорів, то спочатку від загальної суми витрат віднімають цю суму, а залишок ділять на всіх членів групи;

– кожен учасник походу робить витрати, заплановані групою, записує їх і звітує перед скарбником, який визначає внесок кожного та всієї групи,

середню суму внеску, а потім розраховується з кожним, повертаючи чи стягуючи певні суми грошей;

– частину витрат здійснює кожен турист (придбання продуктів харчування), а на інші (проїзд, придбання групового спорядження) здає кошти скарбнику.

Кошторис походу складається з двох частин: витрати і внески.

Зручніше його робити у вигляді таблиць (табл. 9.2, 9.3).

Таблиця 9.2

Витрати групи		
	Витрати	ума
.	Проїзд групи до початку маршруту	
.	Проїзд групи додому	
.	Переїзд групи в середині походу	
.	Оплата реєстрації групи у КРС	
.	Оплата стоянок	
.	Харчування	
.	Прокат групового спорядження	
.	Придбання групового спорядження	

.	Екскурси	
0.	Придбання інвентарю для дозвілля та спортінвентарю	
1.	Непередбачувані витрати	
	Усього	

Таблиця 9.3

Внески групи

	Внески	Су ма
.	Дотації організації, що проводить похід	
,	Спонсорські внески	
.	Внески учасників походу	
.	Зароблені групою гроші	
	Усього	

Витрати групи мають дорівнювати сумі внесків. Усі розрахунки кошторису повинні бути виконані до походу. Скарбник перед походом доповідає всій групі про кошторис походу, підраховує суму внесків кожного ізбирає.